

Schoolondersteuningsprofiel

2019-2021

Samenwerkingsverband
Zuid-Holland West
(SWVZHW)

Vooraf

De scholen binnen het SWV Zuid Holland West hebben gezamenlijk afspraken gemaakt over het ondersteuningsaanbod van de scholen. Deze afspraken moeten ertoe leiden dat er voor elke leerling een passende school is, die de noodzakelijke ondersteuning kan bieden. Bij die ondersteuning wordt een onderscheid gemaakt tussen basis- en extraondersteuning. Binnen de ondersteuningsstructuur van Veurs Voorburg wordt in dus navolging van deze uitgangspunten van de Wet Passend Onderwijs onderscheid gemaakt tussen de **basisondersteuning** en **extra ondersteuning (breedte ondersteuning & diepteondersteuning)**.

De **basisondersteuning** is op alle scholen voor voortgezet onderwijs gelijk, maar niet identiek. Schoolbesturen hebben samen vastgesteld **wat** tot de **basisondersteuning** behoort, maar elke school geeft hieraan vorm manier die aansluit bij de onderwijsvisie van de school (**hoe/uitwerking**). Daarnaast mag een school in de **basisondersteuning** nog een uitgebreider aanbod doen, aansluitend bij het profiel of de visie van de school.

De ondersteuningsstructuur op Veurs Voorburg op meerdere niveaus van afstemming

Niveau van de basisondersteuning

Binnen Veurs Voorburg verstaan we onder de **basisondersteuning (het eerste niveau van afstemming)**: het totaal aan (alle) primaire processen in de klas; het totaal aan pedagogisch en didactisch handelen van de docenten en mentoren in de les en rondom de begeleiding van leerlingen met een reguliere (en speciale) onderwijsbehoefte.

Onder **onderwijsbehoeften** wordt verstaan: datgene wat de leerling nodig heeft om van het onderwijsaanbod te kunnen profiteren op Veurs Voorburg als regulier VMBO, waarbij het gaat om het behalen van voldoende om uiteindelijk met een eindexamen de school te kunnen verlaten (het schoolse presteren), en ook het welbevinden van de leerling (met plezier naar school gaan, en zich prettig en veilig voelen om deel te kunnen nemen aan het leerproces). En daarbij vooral gebruik te kunnen maken van de eigen talenten en mogelijkheden van de leerling en helpen die verder te ontwikkelen.

Omdat elke leerling zijn of haar eigen behoeften heeft in wat hij of zij nodig heeft spreken we van **reguliere onderwijsbehoeften**; deze onderwijsbehoeften kunnen zich voordoen ten aanzien van de wijze van leren, cognitieve mogelijkheden, leerstijl of informatieverwerking, concentratie, maar ook leerproblemen (cognitief, didactisch). Dit geldt ook ten aanzien van het sociaal-emotioneel functioneren (pedagogisch) waarbij te denken valt aan zelfbeeld-vorming, zelfvertrouwen, faalangst, sociale interactie met anderen, motivatieproblemen etc, factoren die bijdragen aan het welbevinden en zich voldoende veilig voelen om tot effectief leergedrag te komen.

Er zijn ook leerlingen die ten aanzien van deze onderwijsbehoeften extra ondersteuning nodig hebben ten aanzien van deze aspecten (cognitief & sociaal-emotioneel) en we spreken dan van **speciale (pedagogisch-didactische) onderwijsbehoeften**; te denken valt dan aan leerlingen met cognitieve beperkingen of leerlingen die sociaal- emotioneel extra kwetsbaar zijn (b.v. ernstige faalangst). Ook leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben bij gedragsregulatie (gedragsproblemen) vallen hieronder. Waar formele, gediagnosticeerde stoornissen hiervan de oorzaak zijn, wordt

van situatie tot situatie bekeken in hoeverre wij deze leerlingen goed kunnen begeleiden binnen ons aanbod. Daarnaast zijn er ook fysiek-motorische (en medische) onderwijsbehoeften (bijv. wanneer een leerling een zintuiglijke beperking heeft).

Docenten en mentoren zorgen binnen hun onderwijs- en lesaanbod ervoor dat leerlingen voldoende ondersteuning (kunnen) krijgen, rekening houdend met hun onderwijsbehoeften, door het treffen van pedagogische en didactische maatregelen binnen de les.

Daarbij maken zij gebruik van de reguliere competenties die ook verwacht kunnen worden van elke onderwijs-professional en zoals vastgelegd in het SBL- competentie-overzicht (SBL competenties VO: <https://wij-leren.nl/SBL-competenties-leraar-vo-mbo-onderwijs.php>); daarbij gaat het hier specifiek om de interpersoonlijke, pedagogische, didactische en organisatorische competentie.

En waar mogelijk en nodig wordt er les gegeven op basis van een lesmodel wat differentiatie borgt: de vakdocent zorgt er dan voor dat hij/zij voldoende kan afstemmen op de (reguliere, pedagogisch-didactische) onderwijsbehoeften van de leerling binnen de les.

Dit differentiëren zien we dan ook als een vorm van **preventie van cognitieve en/of sociaal-emotionele problemen**.

Om dit te kunnen realiseren wordt binnen Veurs Voorburg **data-gestuurd** gewerkt: het handelen van de vakdocent (en mentor) binnen de les is zowel gebaseerd op het meten van vorderingen van de leerling (toetsing), als op het verzamelen en analyseren van andere (kwantitatieve) gegevens van de leerling die van belang zijn voor het inrichten van de leeromgeving zoals aanvullende cognitieve en sociaal emotionele gegevens etc. van de leerling.

Dit noemen we ook wel **Planmatig, Handelingsgericht en Opbrengstgericht werken**.

Daarvoor maken we gebruik van groepsoverzichten en houden we rapport-, klassen- en leerlingenbesprekingen. De groepsoverzichten zijn tevens de basis voor de lesplannen op basis van differentiatie (t.b.v. de lesplanning).

Waar het gaat om **leerlingen met speciale onderwijsbehoeften** (leerlingen die dus nog iets extra's nodig hebben) komt het voor dat de vakdocent binnen zijn/haar lessen rekening houdt met deze speciale behoeften door bijvoorbeeld uit te gaan van een vooraf opgesteld handelingsplan en door speciale pedagogische of didactische maatregelen te treffen zoals afgesproken in het handelingsplan. Het betreft dan licht-orthopedagogische en/of licht ortho-didactische interventies voor zover die uitvoerbaar zijn in de klas en voor zover die ook passend zijn bij de mogelijkheden van de docent; wij zijn immers een regulier VMBO waarbinnen ook grenzen en beperkingen aan de orde zijn in wat wij kunnen realiseren op dit niveau.

Te denken valt b.v. aan lichte RT-achtige activiteiten of speciale maatregelen om gedrag te (helpen) reguleren maar vakdocenten binnen het Veurs Voorburg zijn geen orthopedagogen, gedragstherapeuten of remedial teachers, dus per leerling en per speciale onderwijsbehoefte wordt bekeken wat uitvoerbaar is binnen de klas en wat niet (meer).

Deze aanvullende maatregelen worden veelal geformuleerd, door de Coördinator Passend Onderwijs in samenspraak met de mentor, leerling en ouders en vastgelegd in een (klein) **individueel handelingsplan (IHP)** of een omvangrijker **Ontwikkelperspectiefplan (OPP)**. De vakdocenten en mentoren hebben hierbij ook een belangrijke rol in het signaleren van de onderwijsbehoeften. Waar nodig en mogelijk kunnen de vakdocenten en mentoren ondersteund worden door de Coördinator Passend Onderwijs en/of andere functionarissen binnen de organisatie (b.v. SMW, RT-ers) en buiten de organisatie (b.v. gedetacheerd ambulante begeleider) en/of volgen zij aparte trainingen en bijscholing (b.v. PMA).

Een onderdeel van het takenpakket van de mentor is het individueel volgen, monitoren van de leerlingen in het algemeen en de leerlingen met een speciale onderwijsbehoefte in het bijzonder. En hun aandeel in het toepassen van speciale begeleidende interventies naar de leerling gaat verder

dan die van de vakleerkracht en kan afhankelijk van de mogelijkheden en competenties ook bestaan uit licht orthopedagogische of ortho-didactische dan wel licht-curatieve maatregelen om de leerling te begeleiden. Doorgaans wordt dit vormgegeven in **individuele mentorgesprekken**. Maar ook hierin benadrukken wij dat er binnen Veurs Voorburg ook grenzen zijn in wat wij kunnen bieden aan bijzondere interventies.

Binnen het planmatig handelen gaan we uit van de domeinen en waarop extra maatregelen kunnen worden ingezet:

- **Cognitief:** alles wat met de intelligentie, kennisvorming, informatieverwerking en concentratie te maken heeft en eventueel problemen die zich hierbinnen voordoen.
- **Meta-cognitief, leren-leren, studievaardigheden:** alles wat te maken heeft met leren-leren en leren studeren, werkhouding, taakaanpak-gedrag, motivatie (men spreekt ook wel van: executieve functies) en eventuele problemen die zich hierbinnen voordoen; in het bijzonder leerstoornissen zoals dyslexie of dyscalculie.
- **Sociaal emotioneel:** alles wat te maken heeft met het welbevinden, sociaal-emotioneel en communicatief functioneren binnen sociale interacties en samenwerken, zelfvertrouwen, zelfverzekerdheid, faalangst etc.) en problemen die zich hierbinnen kunnen voordoen.
- **Gedrag-gerelateerde specifieke problemen:** ofschoon gedrag een verzamelterm is voor al datgene wat een leerling laat zien door woord en gebaar bedoelen we hiermee al datgene wat we signaleren aan problematisch internaliserend of externaliserend gedrag waardoor het leerproces en de persoonlijke ontwikkeling van de leerling (en/of andere leerlingen) belemmerd wordt: het gaat dan om gedragsproblemen die kunnen voortkomen uit onderliggende sociaal-emotionele problemen maar ook om gediagnosticeerde stoornissen zoals ontwikkelingsstoornissen (ASS, PDD-NOS, NLD etc.), ernstige hechtingsproblematiek en een reactieve hechtingstoornis (RHS), aandachts- en concentratiestoornissen (ADHD en ADD) en gedragsstoornissen (ODD, CD). Wat deze gedragsproblemen en -stoornissen betreft wordt dus per leerling en zijn of haar speciale onderwijsbehoeften bekeken of we deze leerlingen kunnen begeleiden.

Aanvullende activiteiten buiten de klas om maar die dicht tegen het domein van de basisondersteuning aanliggen in de overgang van de basisondersteuning naar de extra ondersteuning:

Naast deze interventiemogelijkheden in de klas, de les en de mentor-activiteiten voorzien we in een extra aanbod voor

- leerlingen die uit het SBO-onderwijs komen
- zij-instroom-leerlingen die van een ander VO school komen

Daarnaast beiden wij ook:

- faalangstrainingen
- trainingen sociale vaardigheden
- hulp- en steunlessen
- lichte RT-interventies

Niveau van de extra ondersteuning:

Binnen Veurs Voorburg verstaan we onder de **extra-ondersteuning** het totaal aan maatregelen en interventies binnen de school maar buiten de basisondersteuning, dus buiten het primaire proces, binnen de les of de klas om, die aanvullend zijn op de basisondersteuningsinterventies in de klas, inclusief de actoren die daarbij betrokken zijn, de diverse kern-documenten en overlegvormen die nodig zijn om de extra ondersteuning vorm te kunnen geven.

Deze **extra-ondersteuning** is m.n. bedoeld voor leerlingen die onvoldoende profiteren van de preventiemaatregelen uit de basisondersteuning en dus in feite voor leerlingen met een speciale (complexere) onderwijsbehoefte.

Het gaat hier dus om het 'opschalen' van de ondersteuning van preventief handelen naar verruimd preventief handelen maar ook (licht) curatief handelen.

Wanneer blijkt (uit signalering door de vakdocenten en met name de mentor) dat een leerling **extra ondersteuning** nodig heeft, zorgt de mentor voor een aanmelding bij de Coördinator Passend Onderwijs, in overleg of met medeweten van de ouders/verzorgers. Ook de leerlingen of ouders/verzorgers zelf kunnen een verzoek doen tot aanmelding bij de Coördinator Passend Onderwijs b.v. als zij zich zorgen maken.

Doorgaans wordt de leerling dan besproken op **een JES-overleg (Jeugd en School)** waarbij de Coördinator Passend Onderwijs, een **schoolmaatschappelijk werker (SMW), een afgevaardigde van Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en een leerplichtambtenaar** aanwezig zijn en op verzoek, indien nodig, ook nog andere betrokkenen (b.v. Jeugdverpleegkundige) en de mentor of teamleider.

Er wordt dan in gezamenlijkheid besproken wat de leerling extra nodig heeft (de speciale onderwijsbehoeften worden nog eens specifiek onder de loep genomen en gedefinieerd) en wie eventueel ingeschakeld kan worden om bij te dragen aan de extra interventies vanuit de eigen deskundigheid; dat kan ook inhouden: het laten uitvoeren van verder onderzoek of diagnostiek.

Naast het JES overleg kennen we ook **een multidisciplinair overleg (MDO)** waar vaak nog meer partijen om de tafel zitten, ouders zijn hier in principe altijd bij uitgenodigd.

Vanaf dit moment worden dus ook de ouders en leerling betrokken bij het proces om met elkaar te overleggen wat er nodig is, wat eventuele doelen zijn en door wie dat het beste uitgevoerd kan worden.

Dat kan zijn dat er extra hulp en ondersteuning komt via de routing van Schoolmaatschappelijk werk (SMW) en/of Centrum voor jeugd en gezin (CJG, via de gemeente) of via extra ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband (SWV) in de vorm van **een arrangement** dat door het SWV gefinancierd wordt. Een dergelijk arrangement kan zich richten op een groepje leerlingen (b.v. de extra ondersteuning voor SBO leerlingen) maar veelal ook op de ondersteuning van een individuele leerling, doorgaans uitgevoerd door een deskundige (gedragsdeskundige, een ambulante begeleider met kennis van zaken).

In degelijke gevallen wordt er **een IHP** (compact individueel handlingsplan) opgesteld maar vaak ook **een OPP (ontwikkelingsperspectiefplan)** waar het de inzet van een arrangement vanuit het SWV betreft. De ouders en leerling worden ook betrokken bij het formuleren van het OPP en bij de tussentijdse- en eind evaluatie. Zij ondertekenen het OPP.

Naast het inzetten van een externe (gedrag)deskundige of een gedragsspecialist, kan er ook gebruik worden gemaakt van gespecialiseerde huiswerkbegeleiding of remedial teaching.

Binnen Veurs Voorburg is er een aantal gespecialiseerde docenten die RT-interventies kunnen uitvoeren. Ook kan dit gaan om activiteiten zoals leren-leren, faalangst-training, probleemoplossende strategieën aanleren & zelfinstructietraining, executieve-functie training.

Maar ook hier wordt opgemerkt dat wij als regulier VMBO begrensd zijn in onze mogelijkheden en dat ook bij de inzet van deze interne deskundigen en hun expertise wij onze grenzen kennen en bewaken waar de overgang ligt tussen onderwijs en hulpverlening/therapie.

Bij de keuze voor gerichtere interventies kan er ook – in overleg met de ouders – gekozen worden voor een begeleiding in de thuissituatie (b.v. door een gezinscoach van het CJG) of er kan geadviseerd worden om buiten de school om begeleiding door een gedragsdeskundige in te zetten voor het kind.

De Coördinator Passend Onderwijs heeft hierin een spilfunctie, met name om de zorg/ondersteuningsbehoefte te (helpen) inventariseren & te formuleren en de gewenste ondersteuning te plannen en te coördineren.

Bij het proces van informatie-verzamelen, plannen, maar zeker ook de uitvoering (interventies) worden ouders en de leerling betrokken en zijn wij ook van mening dat we alleen in samenspraak en samenwerking met ouders/verzorgers dit proces optimaal kunnen vormgeven in het belang van de leerling.

Het principe van RTi (respons to intervention) en opschalen:

Op basis van bovenstaande beschrijving van wat de **basisondersteuning** inhoudt en waar grenzen liggen wordt de ondersteuning dus opgeschaald naar het niveau van de **extra ondersteuning** en het werken op basis van handelingsplannen (IHP of OPP).

We noemen dit ook wel **het principe van RTi- methodiek**: de leerling krijgt eerst gedifferentieerde (preventieve) interventies aangeboden op het niveau van de basisondersteuning; reageert deze leerling daar niet voldoende op of profiteert hij/zij daar niet voldoende van, dan pas vindt opschaling plaats naar een hoger niveau.

De handelingsplannen worden uitgevoerd en (tussentijds) geëvalueerd. Mocht blijken dat de doelen niet of slechts gedeeltelijke gehaald zijn dan kan het plan eventueel worden bijgesteld en gekozen worden voor andere, mogelijk nog intensiever vormen van ondersteuning.

Maar als blijkt dat de doelen voor de leerling met (zeer complexe) speciale onderwijsbehoeften ook dan niet realiseerbaar zijn met de reeds ingezette maatregelen en interventies ook op het niveau van de **extra ondersteuning**, kan dat inhouden dat we als school moeten aangeven dat we niet meer in staat zijn voldoende af te kunnen stemmen op de speciale onderwijsbehoeften met onze mogelijkheden.

Dan moeten we de leerlingen en ouders doorverwijzen naar een andere onderwijsinstelling die daarvoor beter geoutilleerd is; vaak betreft het dan **een school voor speciaal onderwijs (VSO)**.

Daarvoor wordt dan **een toelaatbaarheidsverklaring (TLV)** aangevraagd die ingediend wordt bij het SWV; een speciale commissie beoordeelt deze TLV- aanvraag en na afgifte melden de ouders/verzorgers hun kind aan op de andere school (volgens het advies); zodra er plaats is kan de leerling dan elders geplaatst worden.

Binnen het proces van opschalen vinden we het een zeer essentieel uitgangspunt en voorwaarde dat de leerling op den duur dus wel (weer) 'begeleidbaar' moet zijn binnen de reguliere lessen op het niveau van de Basisondersteuning; daarom zijn de extra interventies in principe gebaseerd op een traject van tijdelijke duur en dus eindig. Slechts in zeer uitzonderlijke situaties kunnen we daarvan afwijken.

Enerzijds heeft dit te maken met de financiële beperkingen van de bekostiging van het systeem maar anderzijds is o.i. hierin ook een onderscheid gelegen tussen het reguliere onderwijs en het speciaal onderwijs.

En wij vinden het ook passend binnen de uitgangspunten van Passend Onderwijs: 'alle leerlingen een eerlijke kans geven om huis-nabij onderwijs te kunnen volgen in het reguliere onderwijs' maar binnen de mogelijkheden en grenzen van onze school als regulier VMBO zijnde; het kunnen afstemmen op de (speciale) onderwijs behoeften van onze leerlingen tot aan het punt waar we het belang van de leerling schaden als we dat niet meer kunnen bieden.

Voor een meer gedetailleerde beschrijving wordt verwezen naar de bijlage.

De Zorg & Ondersteuningsstructuur in een schema

	<p>Wanneer de leerling niet meer kan profiteren van de ondersteuning op onderstaande niveaus wordt in samenwerking en overleg met ouders en het SWV gezocht naar een alternatief opleiding-/ontwikkelingstraject, doorgaans buiten de school; dit kan tijdelijk zijn (b.v. een Rebound voorziening, de Doorstart e.a.) of permanent (FLEX college, VSO e.a.)</p>
Extra ondersteuning Verdiepte Ondersteuning	<p>Afstemmen op matig (speciale) ondersteuningsbehoeften met ondersteuning aangeboden door externe deskundigen (ambulant begeleider, gedragspecialist. e.a.) met als doel: de leerling 'begeleidbaar' houden binnen de reguliere klas met de interventies zoals benoemd in de basisondersteuning.</p> <p>Het betreft hier specifieke interventies op basis van een bepaalde deskundigheid en bijbehorende methodieken maar niet om (gedrags)therapie.</p> <p>Het betreft hier doorgaans ook interventies die vallen onder de financiering van de Wet Passend Onderwijs op het niveau van de extra ondersteuning; in deze situaties wordt altijd een OPP gemaakt</p> <p>Ook deze vorm van ondersteuning is in principe eindig en moet op termijn afgebouwd kunnen worden.</p> <p>In een aantal gevallen kan sprake zijn van een systeemaanpak waarbij zowel de school, als de ouders (het gezin) als de leerling begeleid worden door deskundigen (b.v. gezinscoach, psychosociale begeleiding van het kind), binnen een gesloten systeem van afspraken, met behoud van de eigenheid en professionele verantwoordelijkheid van elke 'partij' en het bewaken van grenzen (school, thuissituatie, therapie), maar waar wel afspraken zijn over onderlinge communicatie en afstemming waar mogelijk; in dergelijke gevallen wordt dus van ouders/verzorgers ook gevraagd coöperatief mee te werken en toestemming te geven voor deze onderlinge afstemming, in belang van hun kind en diens onderwijsleerproces, 'het schoolse functioneren' en welbevinden.</p>
	<p>Noodzakelijk: JES overleg als bespreek- en besluitplatform met SMW, CJG, Leerlicht, e.a.</p>
Extra ondersteuning Breedteondersteuning	<p>Afstemmen op matig (speciale) ondersteuningsbehoeften met extra ondersteuning binnen de school aangeboden door interne deskundigen (RT, SMW e.a.) subgroep- en/of individu-gericht, aanvullend op de maatregelen op het niveau van de basisondersteuning met meer specifieke interventies vanuit een bepaalde expertise (discipline) en bijbehorende methodieken. Het doel is de leerling extra te ondersteunen zodat deze kan blijven functioneren in de klas met reguliere en aanvullende pedagogisch-didactische interventies zoals hieronder genoemd; in principe betreft het hier tijdelijke interventies met een eindigheid aan de duur, incidenteel kan deze vorm van extra ondersteuning langduriger zijn.²</p>
	<p>Eventueel JES overleg als bespreek- en besluit platform; het criterium: de leerling profiteert niet van de interventies geboden op de niveau van de basisondersteuning</p>
Basisondersteuning	<p>Afstemmen op reguliere onderwijsbehoeften en afstemmen op lichte ondersteuningsbehoeften met reguliere pedagogische-didactische interventies-op-maat (differentiatie, groepsgericht en subgroep gericht) en aanvullende pedagogisch-didactische interventies in het spectrum van licht orthopedagogisch en orthodidactisch handelen waar individuele maatregelen nodig zijn op basis van afspraken in een handelingsplan (subonderdeel van een OOP, individu gericht); De mentor heeft een speciale rol in het uitvoeren van deze interventies o.a. in de vorm van mentorlessen, mentorgesprekken; deze kunnen ook de vorm krijgen van een meer methodische aanpak, gericht op het voorkomen (preventie) van leerproblemen, sociaal emotionele problemen en gedrag-gerelateerde problemen dan wel licht curatieve interventies gericht op het begeleiden en/of beïnvloeden van (leer)gedrag richting effectief en wenselijk gedrag</p>